

॥६॥७॥८॥९॥ धर्मेष्वसक्तान्विष्णुर्नेच्छति चेत्काहानिरत आह लोक इति लोके स्वर्गे इदं सुखादि आश्रमस्थाश्च स्वधर्मेन तिष्ठेयुः स्वर्गादिकं सर्वविष्णुप्रसादादेव तदभावे सर्वकृतं कर्मव्यर्थमिति भावः ॥ १० ॥ यो राजा त्रयाणां ब्राह्मणवैश्यशूद्राणां स्वराज्ये आश्रमधर्मसेवनं यथोक्तं इच्छेत् तेनावश्यं ज्ञातव्यान् धर्मान् शृणु ॥ ११ ॥ शुश्रूषोः वेदांतेष्वनधिकारात्पुराणद्वारा आत्मानं श्रोतुमिच्छोः कृतकार्यस्य यावच्छरीरसामर्थ्यसे वितत्रैव धर्मस्य कृतसंतानकर्मणः जातपुत्रस्य अभ्यनुज्ञातो राज्ञा इत्यभ्यनुज्ञातराजस्तस्य ॥ १२ ॥ अल्पांतरगतस्य आचारनिष्ठया त्रैवर्णिकसमस्य दशधर्मगतस्येति मत्तत्तत्तादीन् प्रकृत्य दशधर्मेन जानंतीत्युक्तेरत्र

निर्मयं देवाशुचौ कूरुत तौ हिंसात्मकेत्यक्तधर्मस्ववृत्ते ॥ हव्यं कव्यं यानि चान्यानि राजन् देयान्यदेयानि भवन्ति चास्मै ॥ ६ ॥ तस्माद्दर्मा विहितो ब्राह्मणस्य दमः शौचमार्जवं चापि राजन् ॥ तथा विप्रस्याश्रमाः सर्वे एव पुराराजन् ब्रह्मणा वै निस्तृष्टाः ॥ ७ ॥ यः स्याद्दांतः सोमपश्चार्यशीलः सानुक्रोशः सर्वसहो निराशीः ॥ क्र जुर्मुदुरनृशंसः क्षमावान्स वै विप्रो नेतरः पापकर्मा ॥ ८ ॥ शूद्रं वश्यं राजपुत्रं च राजन् लोकाः सर्वे संश्रिता धर्मकामाः ॥ तस्माद्द्वर्णान्शांतिधर्मेष्वसक्तान्मत्वा विष्णु नैच्छति पांडुपुत्र ॥ ९ ॥ लोके चेदं सर्वलोकस्य न स्याच्चातुर्वर्ण्यं वेदवादाश्च न स्युः ॥ सर्वाश्चेज्याः सर्वलोकक्रियाश्च सद्यः सर्वे चाश्रमस्थानवै स्युः ॥ १० ॥ यश्च त्र याणां वर्णानामिच्छेदाश्रमसेवनं ॥ चातुराश्रम्यदृष्टांश्च धर्मान् स्तान् शृणु पांडव ॥ ११ ॥ शुश्रूषोः कृतकार्यस्य कृतसंतानकर्मणः ॥ अभ्यनुज्ञातराजस्य शूद्रस्य ज गतीपते ॥ १२ ॥ अल्पांतरगतस्यापि दशधर्मगतस्य वा ॥ आश्रमा विहिताः सर्वे वर्जयित्वा निराशिषं ॥ १३ ॥ भैक्ष्यचर्या ततः प्रादुस्तस्य तद्धर्मचारिणः ॥ तथा वैश्यस्य राजेंद्रराजपुत्रस्य चैव हि ॥ १४ ॥ कृतकृत्यो वयोतीतो राज्ञः कृतपरिश्रमः ॥ वैश्या गच्छेदनुज्ञातो नृपेणाश्रमसंश्रयं ॥ १५ ॥ वेदानधीत्यधर्मेण राजशा स्त्राणि चानघ ॥ संतानादीनि कर्माणि कृत्वा सोमं निषेव्य च ॥ १६ ॥ पालयित्वा प्रजाः सर्वाधर्मेण वदतां वर ॥ राजसूयाश्वमेधादीन्मखानन्यांस्तथैव च ॥ १७ ॥ आनयित्वा यथापाठं विप्रेभ्यो दत्तदक्षिणः ॥ संग्रामे विजयं प्राप्य तथा लप्यं यदि वा बहु ॥ १८ ॥ स्थापयित्वा प्रजापालं पुत्रं राज्ये च पांडव ॥ अन्यगोत्रं प्रशस्तं वा क्षत्रियं क्षत्रियर्षभ ॥ १९ ॥ अर्चयित्वा पितृन् सम्यक्पितृयज्ञैर्यथाविधि ॥ देवान्यज्ञैर्ऋषीन् वेदैर्चयित्वा तु यत्नतः ॥ २० ॥ अंतकाले च संप्राप्ते य इच्छेदाश्रमांतरं ॥ सोऽनुपूर्व्याश्रमान् राजन् गत्वा सिद्धिमवाप्नुयात् ॥ २१ ॥

न्यासं वाऽनुतिष्ठेदेव निराशिषं शांतिदांत्यादिकल्याणगुणरहितं ॥ १३ ॥ भैक्ष्यचर्या पारिव्राज्यं तस्य शूद्रस्य तद्धर्मचारिणः तां पूर्वोक्तान् स्वधर्मान् चरतीति तथा भूतस्य तथा वैश्यस्य राजपुत्रस्य च भैक्ष्यचर्या प्रादुरित्यन्वयः ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥